

Taal- en kennisrijk aanbod binnen het Kleutermenu en Buitengewoonmenu

De stad Antwerpen heeft de duidelijke ambitie om de onderwijskwaliteit in haar scholen verder te versterken. Met het programma **Effectief leren in Antwerpen** investeert de stad in de professionalisering van leerkrachten en in krachtige leeromgevingen voor alle kinderen.

Voor het kleuteronderwijs gebeurt dit onder meer via het traject **Leesstart**. Daarin staat een sterke taalontwikkeling centraal, met aandacht voor leesvoorbereidende vaardigheden zoals **woordenschat, letterkennis, klankbewustzijn en rijke taalinteractie**. In een vervolgfase verdiepen scholen zich in een **kennisrijk curriculum**, waarbij ze bouwen aan stevige vakinhoud en werken rond de nieuwe minimumdoelen.

Met deze aanpak willen we dat kinderen niet alleen ervaringen opdoen, maar ook **diepgaand leren, kritisch leren denken, begrijpend leren lezen en complexere uitdagingen aankunnen**. Zo krijgen kleuters een krachtige start, met een rijke woordenschat en brede kennisbasis waarop ze in de lagere school verder bouwen.

Elk jaar krijgen 38 Antwerpse scholen de kans om dit traject te volgen. In schooljaar 2025-2026 zijn de eerste scholen gestart.

Wat betekent dit voor het Kleutermenu en Buitengewoonmenu?

Om kleuters echt te laten groeien, is het belangrijk dat alle onderdelen van het onderwijs goed op elkaar afgestemd zijn: leerplannen, minimumdoelen, klaspraktijk én externe activiteiten.

Daarom wil de stad het aanbod van het Kleutermenu en Buitengewoonmenu sterker laten aansluiten bij deze nieuwe inzichten. We vertrekken daarbij vanuit de **expertise van aanbieders**, maar nodigen hen uit om hun aanbod te versterken met principes rond **taalrijk en kennisrijk werken**.

De ambitie is duidelijk: activiteiten moeten helpen om de **kennis en woordenschat van kleuters te verdiepen, te verrijken en te verankeren**.

Belangrijke uitgangspunten voor jouw activiteit:

Stel hoge en ambitieuze verwachtingen

We verwachten dat aanbieders vertrekken vanuit het geloof dat elke kleuter kan groeien.

Verwachtingen beïnvloeden immers rechtstreeks hoe kinderen leren.

Een sterke activiteit:

- daagt kleuters uit om te **denken binnen een domein**;
- laat hen niet alleen beleven, maar ook **analyseren, redeneren, vergelijken en verbanden leggen**;
- nodigt hen uit om te denken zoals een **onderzoeker, kunstenaar, technicus of natuurkenner**.

Dit vraagt een doordachte aanpak, waarbij beleving hand in hand gaat met denken.

1. Start vanuit een betekenisvolle context

Veel partners bieden al sterke, realistische ervaringen aan: een museumbezoek, natuuractiviteit, workshop, voorstelling, technisch experiment ...

Dat is een grote troef. Wanneer deze ervaring bovendien aansluit bij wat in de klas leeft, ontstaat een **coherent leertraject**. Zo krijgen kleuters meer kansen op **diepgaand en duurzaam leren**.

2. Werk kennisrijk

Onderzoek toont aan dat **kennis essentieel is om te leren**. Hoe meer achtergrondkennis en woordenschat kleuters hebben, hoe beter ze begrijpen, nadenken en nieuwe informatie verwerken.

Een kennisrijk aanbod:

- biedt **inhoudelijke rijkdom** (meer dan een losse ervaring);
- is **coherent** en sluit aan bij wat kleuters eerder leerden of kennen;
- draagt bij aan de **minimumdoelen** van het kleuteronderwijs.

We moedigen aanbieders aan om leerkrachten impulsen of extra tools te geven zodat een activiteit kan bijdragen aan een **verdiepend en samenhangend aanbod** dat in de klas verder kan worden uitgewerkt.

3. Werk taalrijk

Naast kennisopbouw is **taalontwikkeling** een tweede centrale pijler. Daarbij volstaat het niet om enkel veel taal aan te bieden. Kwaliteit en interactie zijn cruciaal.

Kleuters leren taal door:

1. **taal te horen** (taalaanbod),
2. **zelf taal te gebruiken** (taalruimte),
3. **gerichte feedback te krijgen** (feedback).

3.1. Taalaanbod

Zorg voor rijk en begrijpelijk Nederlands, met voldoende uitdaging.

Introduceer nieuwe woorden in een duidelijke context en ondersteun ze visueel en concreet.

3.2. Taalruimte

Geef alle kleuters kansen om actief deel te nemen.

Werk met open vragen en laat kinderen hun eigen ideeën en verbeelding verwoorden.

3.3. Feedback

Luister naar kinderen en speel in op wat ze zeggen.

Herformuleer, stel verdiepende vragen en bekrachtig hun taalgebruik.

Net zoals bij kennisrijk werken moet ook hier niet alles moet binnen één activiteit gebeuren.

Je kan ook **leerkrachten ondersteunen** met:

- voorbereidend materiaal (vb. woordenschat, boekentips),
- suggesties voor verwerking,
- denkstimulerende vragen.

Zo wordt taalontwikkeling verankerd voor én na jouw activiteit.

Wat verwachten we concreet van aanbieders?

We verwachten dat je:

- een **taalrijk en kennisrijk aanbod** ontwikkelt;
- expliciet maakt hoe jouw activiteit bijdraagt aan **taalontwikkeling en kennisopbouw**;
- werkt met begeleiders die het **Nederlands goed beheersen**;
- inzet op een aanpak waarin kleuters actief kunnen **denken, spreken en leren**;
- zorgt voor **inhoudelijke rijkdom, coherentie en heldere doelen**;
- en waar mogelijk leerkrachten ondersteunt met handvatten voor voorbereiding en verwerking.